

سوال

من این را می‌دانم که انداختن نسخه‌ای از قرآن به زمین جایز نیست و باید آن را به روش خاصی (با احترام) برداریم، اما آیا انداختن چیزی از تورات و انجیل به زمین نیز حرام است؟ و آیا باید آنها را نیز به شکل خاصی حفظ کنیم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

برای مسلمان واجب است که به همه پیامبران خداوند متعال ایمان داشته باشد. الله تعالی می‌فرماید: **أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ** [بقره: ۲۸۵] (رسول [الله] به آنچه از [سوی] پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورده است و مؤمنان [نیز] همگی به الله و فرشتگان و کتاب‌ها و پیامبرانش ایمان آورده‌اند؛ [و رسول و مؤمنان گفتند]: میان هیچ‌یک از پیامبرانش فرق نمی‌گذاریم [و به همه شان ایمان داریم]).

«بنابراین مؤمنان به این باور دارند که الله واحد و یگانه است، معبودی جز او نیست و پروردگاری جز او وجود ندارد و به همه پیامبران و رسولان و کتاب‌های نازل شده از آسمان بر بندگان الله - انبیا و رسولان - باور دارند». (تفسیر ابن کثیر: ۱/۷۳۶).

الله عزوجل به ما خبر داده که اهل کتاب، تورات و انجیل را تحریف کرده‌اند و کلام خداوند را تغییر داده‌اند، اما با این حال، این تحریف، همه کتاب آنها را در بر نگرفته و همچنان در کتاب‌هایشان چیزهایی از حق باقی مانده است. از این رو بی‌حرمتی به آن جایز نیست زیرا هنوز مقداری از کلام خداوند در آن وجود دارد و همچنین شامل برخی از نام‌ها و صفات الله است.

هیتمی در «تحفة المحتاج» (۱/۱۷۸)

«حق آن است که در این دو کتاب چیزهایی هست که به دلیل موافقت با آنچه از شرع خود دانسته‌ایم، گمان بر عدم تبدیل آن می‌رود».

خطیب شربینی - رحمه الله - می‌گوید:

«استنجا با چیزهای غیر محترم جایز است... و قاضی [عیاض] این کار را با کاغذ تورات و انجیل جایز دانسته و این حمل بر آن قسمت‌هایی می‌شود که از تبدیل و تغییر آن مطلعیم و از نام الله تعالی و [نام‌های محترم دیگری] مانند آن خالی باشد». به اختصار از «مغنی المحتاج» (۱/۱۶۲-۱۶۳).

خرشی در مختصر خود (۸/۶۳) می‌نویسند:

«مانند مصحف - یعنی در احترام گزاردن - نام‌های الله و نام‌های پیامبران است، زیرا این‌ها حرمت دارد».

خطاب در «مواهب الجلیل» (۱/۲۸۷) می‌گوید:

«باید احترام نام‌های الله تعالی را حفظ کرد حتی اگر در اثنای چیزی نوشته شده باشد که اهانتش واجب است، مانند تورات و انجیل پس از تحریف، بنابراین سوزاندن و اتلاف آن جایز است اما اهانت آن به دلیل جایگاه آن نام‌ها جایز نیست».

ثانیا:

برای مسلمان نگهداری از کتاب‌های پیشین جایز نیست مگر آنکه از علما باشد و این کتاب‌ها را برای استخراج تحریف‌ها و دروغ‌های آن بخواند.

احمد (۱۴۷۳۶) از جابر بن عبدالله - رضی الله عنهما - روایت کرده که گفت «عمر بن الخطاب با کتابی که از یکی از اهل کتاب به دست آورده بود به نزد پیامبر - صلی الله علیه وسلم - آمد و آن را بر پیامبر صلی الله علیه وسلم خواند؛ پس پیامبر - صلی الله علیه وسلم - بسیار خشمگین شد و فرمود: «آیا در حیرت افتاده‌ای ای فرزند خطاب؟ همانا آن [یعنی حق] را برایتان سفید و پاک و خالص آورده‌ام. از آنان درباره چیزی نپرسید که درباره حق به شما می‌گویند و آن را تکذیب می‌کنید و یا باطلی می‌گویند و آن را باور می‌کنید. قسم به آنکه جانم به دست اوست، اگر موسی زنده بود راهی جز پیروی از من نداشت». آلبانی در «الإرواء» (۶/۳۴) آن را حسن دانسته است.

بنابراین اگر چیزی از کتب اهل کتاب به دستمان رسید تهیه یا نگهداری از آن جایز نیست. همینطور بی‌حرمتی به آن مثلا با انداختنش در زباله‌دانی یا دیگر روش‌ها جایز نیست اما جایز است که با روش‌های دیگری مانند سوزاندن آن را امحاء کرد زیرا غالبا نام‌های الله تعالی و صفات او در این کتب هست و همچنین ممکن است چیزی از کلام الله در آن باشد که اهل کتاب آن را تحریف نکرده‌اند.

والله اعلم.